

List opatření

Základní charakteristiky opatření

ID opatření	CZE31700001
Název opatření v plánu povodí	Opatření k prevenci a zmírnění dopadů sucha a nedostatku vody
Číslo opatření v kapitole plánu povodí	001
Podkapitola v kapitole V.1 NPP	17
Dílčí povodí	CZE
Typ opatření	Základní
Podtyp opatření	
Typ listu opatření*	C
Vliv 1	Změny hladin nebo vydatnosti podzemních vod (např. těžba, bez vlivu odběrů)
Vliv 2	Hydromorfologické změny – jiné
Vliv 3	
Klíčový typ opatření 1	Opatření za účelem zadržování přírodní vody.
Klíčový typ opatření 2	Přizpůsobení se změně klimatu.
Klíčový typ opatření 3	Efektivnost využívání vody, technická opatření pro zavlažování, průmysl, energetiku a domácnosti.
Klíčový typ opatření 4	Ostatní – opatření vůči suchu
Klíčový typ opatření 5	
Jiný klíčový typ (specifikace)	
Ukazatel a stav vodního útvaru 1	Hydrologický režim – ekologický stav/potenciál povrchových vod
Ukazatel a stav vodního útvaru 2	Kvantitativní stav podzemních vod
Ukazatel a stav vodního útvaru 3	
Efekt na chráněnou oblast 1	
Efekt na chráněnou oblast 2	
Efekt na chráněnou oblast 3	

Parametry opatření

Popis současného stavu

Sucho je nahodilý přírodní jev způsobený deficitem srážek, který následně vede k poklesu množství vody v různých částech hydrologického cyklu. Pokud množství disponibilních vodních zdrojů není dostatečné pro uspokojení požadavků společnosti, hovoříme o nedostatku vody. Sucho i nedostatek vody mohou způsobit hospodářské ztráty a pokles životní úrovně obyvatel, dále mohou ohrozit zajištění dodávek pitné vody obyvatelstvu a zhoršit technické podmínky při odvádění a čištění odpadních vod. Zároveň mohou vyvolat pokles biologické rozmanitosti, zhoršování jakosti vod i stavu vodních útvarů, úbytek mokřadů, erozi půdy, degradaci a zhutnění svrchních půdních horizontů a vysychání krajiny. V poslední době se výskyt epizod sucha a nedostatku vody významně zvýšil a dopady sucha se dále prohlubují, patrně v souvislosti s probíhající klimatickou změnou. Téměř úplná závislost vodních zdrojů České republiky na srážkách a nepříznivá odtoková bilance České republiky v kombinaci s nárůstem frekvence extrémních výkyvů počasí, které se projevují především delším trváním období bez srážek, vyššími průměrnými denními teplotami vzduchu spojenými s výparem a evapotranspirací i vyšší četností přivalových srážek, již v současnosti způsobuje problémy se zajištěním dostatku vody pro zásobování obyvatelstva vodou v lokalitách s lokálními zdroji vody a pro důležité odběry řady průmyslových odvětví i zemědělství.

Problematika sucha a nedostatku vody je komplexně řešena několika strategickými dokumenty. Prvním z nich je

„Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR“, zkráceně nazývána jako „Adaptační strategie ČR“, která byla schválena usnesením vlády č. 861 ze dne 26. října 2015. Implementačním dokumentem Adaptační strategie ČR je „Národní akční plán adaptace na změnu klimatu“, který byl schválen usnesením vlády č. 34 ze dne 16. ledna 2017. Akční plán obsahuje seznam adaptačních opatření a úkolů, a to včetně odpovědnosti za plnění, termínů, určení odpovídajících zdrojů financování a odhad nákladů na realizaci potřebných opatření. Na konci roku 2019 bylo provedeno vyhodnocení Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu, jehož výsledky ve formě souhrnného „Vyhodnocení plnění Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu“ slouží jako jeden z hlavních podkladů pro aktualizaci Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR. Dále existuje „Konceptce na ochranu před následky sucha pro území České republiky“, která byla schválena usnesením vlády č. 528 ze dne 24. července 2017 (dále jen „konceptce“). Konceptce doplňuje a dále rozvádí opatření navržená v Národním akčním plánu adaptace na změnu klimatu. Cílem této konceptce je vytvoření strategického rámce pro přijetí účinných legislativních, organizačních, technických a ekonomických opatření k minimalizaci dopadů sucha a nedostatku vody. Každý rok se zpracovává „Poziční zpráva o pokroku při plnění Konceptce ochrany před následky sucha pro území České republiky“. V poziční zprávě za rok 2019 je uvedeno, že nedochází k dostatečnému posunu v naplňování strategických cílů Konceptce. Naplňovat se daří především měkká doplňující opatření, postup realizace technických opatření je minimální.

Z požadavků Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu vychází také „Studie hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaných územích“ (projednána vládou 30. 10. 2019). Hlavním cílem této studie bylo vytvořit rámec, který umožní zlepšení vodního režimu urbanizovaných území za účelem jejich adaptace na změnu klimatu a zvýšení kvality života v nich.

V první řadě by tedy měla být realizována opatření na základě výše uvedených dokumentů. Je také velmi důležité zajistit osvětu veřejnosti a odpovídající finanční zdroje na úrovni lokálních, národních i evropských finančních mechanismů pro zavádění všech typů potřebných opatření. Řadu výše zmíněných opatření a strategií lze uplatňovat ve vazbě na pozemkové úpravy.

Návrh opatření

- 1) Realizovat opatření na základě schválených koncepčních a strategických dokumentů, zejména na základě „Konceptce na ochranu před následky sucha pro území České republiky“ a závěrů a doporučení pozičních zpráv o pokroku při plnění této konceptce.
- 2) Zajistit odpovídající finanční zdroje na úrovni lokálních a národních finančních mechanismů pro zavádění všech typů potřebných opatření. Připravit vhodné dotační tituly.
- 3) Zavést účinnou informačně-vzdělávací kampaň na celostátní úrovni o vodě, šetrném zacházení s vodními zdroji, tepelné zátěži prostředí, o propojení vodního prostředí s půdou (v návaznosti na zemědělské a lesnické hospodaření), o problematice odvádění dešťové vody do vodních toků přes kanalizace (nutnost využití dešťové vody na místě). Pokusit se problematiku akcentovat v rámci revize rámcových vzdělávacích programů a zajistit související metodické materiály pro učitele.
- 4) Průběžně revidovat stávající legislativu a metodiky, zavádět další legislativní a organizační opatření k adaptaci na klimatickou změnu, zejména:
 - metodicky řešit otázku vhodného nastavení regulativů územně plánovací dokumentace a územních studií, aby vytvářely předpoklady pro optimalizaci hospodaření s vodou, zajištění retenčních schopností území, snížení dopadů sucha a vln veder v urbanizovaném prostředí i ve volné krajině,
 - upravit zemědělské zákony a zákon o ochraně přírody a krajiny s cílem řešit dopady klimatické změny,
 - připravit legislativu pro rušení nevhodně umístěných nebo již nepotřebných meliorací,
 - v souladu s Konceptcí státní lesnické politiky do roku 2035 podporovat pěstování druhově pestrých lesů odolných vůči změně klimatu a suchu.
- 5) Dokončit zahájené legislativní procesy:
 - vyhlášku o ochraně zemědělské půdy před erozí (tzv. protierozní vyhláška),

- nařízení vlády k minimálním zůstatkovým průtokům (doplněné příslušným metodickým pokynem),
 - novelu vodního zákona řešící zvládnutí sucha a stavu nedostatku vody.
- 6) Zajistit zohlednění vlivu kvantity povrchových vod v hodnocení stavu útvarů povrchových vod (v rámci hydromorfologie) tak, aby zajištění kvantity přispívalo k dosahování dobrého stavu vod.
 - 7) Pokračovat v osvětě obcí a měst v problematice odvodnění urbanizovaných území, snížení podílu balastních vod, snížení rozlohy odvodněných ploch, retence srážkové vody a její využívání nebo zasakování a podporovat zpracování generelů odvodnění sídel, s důrazem na další možnosti nakládání/hospodaření se srážkovou vodou mimo jejich odvádění jednotnou kanalizací.
 - 8) Pokračovat v přípravě výstavby nových vodních děl k akumulaci povrchových vod s ohledem na časovou náročnost celého procesu, nová vodní díla budou realizována v souladu s § 23a odst. 8 vodního zákona.
 - 9) V rámci požadavků na řešení plánů dílčích povodí stanovit opatření typu A na podporu retenční schopnosti ve vybraných vodních útvarech, včetně pramenných oblastí toků ve vazbě na podporu výstupů studií zaměřených na vodní režim krajiny zadávaných kraji, obcemi, SPÚ a dalšími. PDP může plnit funkci agregace těchto návrhů a tím zajistit lepší provázanost na ÚAP, v ideálním případě pomoci realizaci opatření.

Cyklus plánů, ve kterém bylo opatření navrženo	2
Nositel opatření	1) MŽP a MZe 2) MŽP a MZe 3) MŽP, MZe, MŠMT 4) MŽP, MZe, MMR 5) MŽP a MZe 6) MŽP 7) MŽP, MMR, MZe 8) MZe 9) státní podniky povodí, krajské úřady
Partnerská organizace	1) dotčená ministerstva 2) MF 3) – 4) – 5) – 6) – 7) – 8) MŽP, Lesy ČR, státní
Náklady investiční [tis. Kč]	
Náklady provozní [tis. Kč/rok]	
Způsob financování	
Financování z fondů EU	
Možné překážky	
Předpokládané zahájení opatření [rok]	
Rok (období) předpokládané realizace opatření [rok]	
Předpokládaný rok zlepšení [rok]	